

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 24 Ekim 2023
Sayı : 203

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

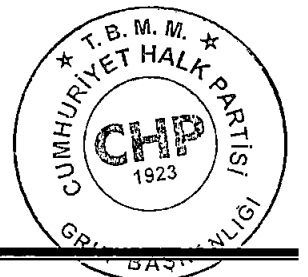
5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 12/10/2023

K. Pala

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 25-10-2023	Esas No: 2/1714

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
24 Ekim 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
24 Ekim 2023
No: 1309748

GENEL GEREKÇE

Sağlık en temel insan haklarından biridir. Sağlık hizmetlerine erişim sırasında yurttaşlar hiçbir engelle karşılaşmamalıdır. Sağlıkta eşitliği hedefleyen politikaların temel yaklaşımı olarak; sağlık hizmeti ücretsiz sunulmalı, hizmetten herhangi bir adla katkı/katılım payı alınmamalıdır. Katkı/katılım payının iddia edildiği gibi vatandaşın sağlık hizmeti alırken "farkındalık" yaratarak gereksiz talebini engellemediği, sonuçta finansmanı içinde önemli bir miktar olmadığı, ancak bu dolaylı verginin yoksul ve dar gelirli yurttaşlar için önemli gider olduğu ve sağlık hizmetine erişimi engellediği ve dolaylı olarak acil servislere gereksiz başvuruyu¹ arttırdığı ortaya çıkmıştır. Kamu sağlık kuruluşlarına başvuru sırasında katkı/katılım payı alınması düzenlemesi sonlandırılmalıdır.

Vatandaşlık bağıyla devlete bağlı olan herkesin tarafı olduğumuz İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Anayasaya göre sağlık hakkına sahip olduğu açıktır.

Herhangi bir hakla ilgili olarak o hakları koyan ve koruyan devlet otoritesinin, üç temel görevi vardır. Dokunmama, dokundurmama ve bu haklardan yararlanılabilmesi için "bazı iş, görev ve eylemleri yapma, olanakları sağlama ve bazı hizmetleri yerine getirme sorumluluğu. Bu bağlamda "sağlık hakkı"nın en az iki bileşeni olduğu anlaşılmaktadır:

- Sağlıklı olma hakkı ve
- Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı

Anayasa'nın 17. maddesi'nde söz edilen "Yaşama hakkı"ndaki "yaşamak" yalnızca "canlılık özelliklerine sahip olmak" demek olmayıp "sağlıklı yaşama hakkı" koşul ve olanaklarını da içermektedir.

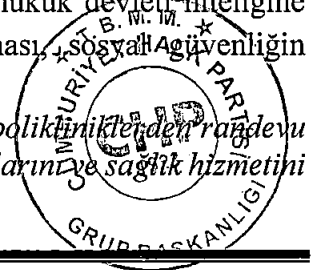
Anayasanın 56. maddesinde "Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması" başlığı altında:

"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir." denilmektedir.

Ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin 1990/ 27 esas sayılı 1991/2 Karar sayılı kararına göre;

"Kişinin yaşama hakkı, maddi ve manevi varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez, vazgeçilmez temel haklardandır. Bu haklara karşı olan her türlü engelin ortadan kaldırılması da devlete ödev olarak verilmiştir. Güçsüzleri güçlüler karşısında koruyacak olan devlet, gerçek eşitliği sağlayacak, toplumsal dengeyi koruyacak, böylece gerçek hukuk devleti niteliğine ulaşacaktır. Hukuk devletinin amaç edindiği yaşama hakkının korunması, sosyal güvenliğin

¹ Acil servislere başvurunun iki önemli nedeni katkı/katılım payı ödeme ve polikliniklerde randevu almaktaki zorluklardır. Acil servislere olan bu yoğun başvuru, çalışma koşullarını ve sağlık hizmetini çok zorlaştırmaktadır.

sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Sosyal güvenliği sağlayacak olan kuruluşların yasal düzenlemeleri "yaşama hakkı ile maddi ve manevi varlığı koruma haklarını" zedeleyecek veya ortadan kaldıracak hükümler içermemesi gerekir." denilmektedir.

Uluslararası olarak taraf olduğumuz sözleşmelerde de sağlık hakkı herkes içindir. Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı, bir ekonomik ve sosyal haktır. Bu yönüyle kamuya ya da Anayasada geçen biçimiyle devlete belli yükümlülükler öngörür. Devlet bu ödevleri altına imza attığı "Ekonomik, Sosyal, Kültürel Haklar Sözleşmesi"nin de bir gereği olarak yerine getirmek ve herkesin sağlık hizmetlerinden yararlanması için gerekli tedbirleri almak ve kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlamak durumundadır.

Sağlık hakkı, 1948'de kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25. maddesinde en temel hak olan "yaşam hakkı" çerçevesinde yer verilmiş ve sağlık hakkı ile sosyal güvenlik hakkı birarada düzenlenmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin bir devamı ve onu açıklayan bir belge niteliğinde olan ve devletlerin kabul ve imzasıyla o ülkeye ait bir "ulusal iç hukuk kuralı" haline gelmiş bulunan "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi"² nin 12. maddesi de sağlık hakkını "Sağlık standardı hakkı" başlığı altında şöyle düzenlemiştir.

"1.Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, herkesin mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarına sahip olma hakkını tanır.

2. Bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin bu hakkı tam olarak gerçekleştirmek amacıyla alacakları tedbirler, aşağıdakiler için de alınması gerekli tedbirleri içerir:

- a) Varolan doğum oranının ve bebek ölümlerinin düşürülmesi ile çocukların sağlıklı gelişimlerinin sağlanması;
- b) Çevre sağlığını ve sanayi temizliğini her yönüyle ileriye götürme;
- c) Salgın hastalıkların, yöresel hastalıkların, mesleki hastalıkların ve diğer hastalıkların önlenmesi, tedavisi ve kontrolü;
- d) Hastalık halinde her türlü sağlık hizmetinin ve bakımının sağlanması için gerekli şartların yaratılması."

Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesinde ise 35. maddede ve "Sağlık Hizmetleri" başlığı altında: "Herkes, ulusal yasalar ve uygulamalarda belirtilen şartlar çerçevesinde koruyucu sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkına ve tıbbi tedaviden yararlanma hakkına sahiptir. Bütün Birlik politikaları ve faaliyetlerinin tanımlanmasında ve uygulanmasında yüksek düzeyde bir insan sağlığı koruması sağlanmalıdır." şeklinde düzenlenmiştir.

Tüm bu neden ve gerekçelerle sağlıkta eşitliği hedefleyen politikaların temel yaklaşımı olarak; sağlık hizmeti ücretsiz sunulmalı, hizmetten katkı/katılım payı alınmamalıdır.

² ESKHS Türkiye tarafından bazı maddelerine çekince konularak 2002 yılında kabul edilmiş ve Anayasa'nın 90. maddesinde 2004 yılında yapılan "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır" şeklindeki değişiklikle bir "iç hukuk kuralı" yani yasa" hükmüne kavuşmuştur.

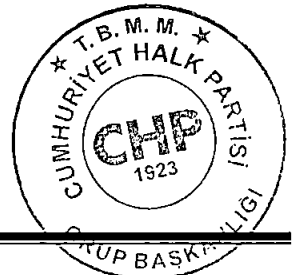
MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Kişilerin sağlığının korunması ve geliştirilmesi önemli bir ödev olarak Anayasa koyucu tarafından devlete verilmiştir. Bu yönüyle kamuya ya da Anayasada geçen biçimiyle devlete belli yükümlülükler öngörür. Bu bağlamda, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 68 inci maddesi yeniden düzenlenerek kamusal sorumluluğa dayalı olarak sağlık hizmetlerinin sunulması öngörülmüştür. Madde ile; sağlık hizmetlerine erişim sırasında yurttaşların hiçbir engelle karşılaşmaması için, kamu sağlık kuruluşlarına başvuru yapılması durumunda hiç bir adla katkı/katılım payı alınmaması amaçlanmıştır. Yine madde ile; sigortalının Kurum ile anlaşmalı özel sağlık kuruluşlarına başvurması halinde ise Kurumun teklifi üzerine katılım payının Bakanlıkça belirleneceği ve katılım payının tutarının da üst limiti düzenlenmiştir.

MADDE 2- Madde ile; katılım payı alınmayacak durumlar; sigortalının, özel sağlık kuruluşlarının acil servislerine başvuruları ve Valilik tarafından ilan edilen (Sel, yangın, deprem, patlama vb.) olağan dışı durumlar olarak düzenlemiştir. Ayrıca, kamu ikinci basamak veya kamu üçüncü basamak sağlık kuruluşundan, hizmetin bu kuruluşlarda sunulamadığına ilişkin gerekçelerle başhekimlik onayıyla yazılı olarak özel sağlık kuruluşuna sevk edilmesi koşuluyla, sigortalının kurum ile anlaşmalı özel sağlık kuruluşuna başvurması durumunda, sağlık hizmetinin ücretsiz verilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 68 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Katılım Payı alınması

MADDE 68-Kurum tarafından sağlanacak sağlık hizmetlerinden katılım payı alınacak olanlar şunlardır:

- Ayakta tedavide hekim ve diş hekimi muayenesi,
- Kurumca belirlenecek hastalık gruplarına göre yatarak tedavide finansmanı sağlanan sağlık hizmetleri.

Kurum, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler, başvurusunun kamu sağlık kuruluşlarına yapılması halinde, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirlenen katılım paylarını almaz.

Genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler, Kurum ile anlaşmalı özel sağlık kuruluşlarına başvurması halinde, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirlenen katılım paylarının tutarı Kurumun teklifi üzerine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenir. Belirlenen katılım payı tutarı, bir takvim yılı içinde toplam olarak bir aylık net asgari ücret tutarından fazla olamaz.”

MADDE 2- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 69 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Katılım payı alınmayacak haller, sağlık hizmetleri ve kişiler

68 inci maddede belirtilen hallerde, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler Kurum ile anlaşmalı özel sağlık kuruluşlarına başvurması halinde alınması gereken katılım payı genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler kamu ikinci basamak veya kamu üçüncü basamak sağlık kuruluşundan, hizmetin bu kuruluşlarda sunulamadığına ilişkin gerekçelerle başhekimlik onayıyla yazılı olarak özel sağlık kuruluşuna sevk edilmesi durumunda alınmaz.

Sigortalının özel sağlık kuruluşlarının acil servislerine başvurduğu durumlarda katılım payı alınmaz.

Bu Kanunun 75 inci maddesinde sayılan hallerde, 68 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan sağlık hizmetlerinden, genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin özel sağlık hizmeti sunucularına başvuruları halinde de katılım payı alınmaz.”

MADDE 3 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

